

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . . 180 K
 mesečno . . . . . 15 „
 za zased. ozemlje . 300 „
 za inozemstvo . . . 400 „

Oglasi za vsak mm višine
 stolpca (58 mm) . . . 2 K
 mali oglasi do 30 mm
 stolpca (58 mm) . . . 1 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
 Miklošičeva cesta št. 16/L
 Telefon št. 72.
 Upravništvo:
 Sodna ulica št. 6.
 Telefon št. 36.

Račun kr. pošl. čok. urada 11042

Clara pacta. Volilni imeniki do 24. f. m!

Naša politična javnost in večina politikov vsa državna vprašanja pre- soja z idealnih, posebno z ustavnih vidikov. Skrajša se bila ekonomska pi- tanja čisto v ozadje potisnjena. Živ- ljenje pa napreduje po neizprosnih ekonomskih zakonih. Bolj in bolj pro- dirajo finančni problemi, ki ogrožajo politične zgradbe; narod sodi vse po- litične formacije po ekonomskih uspe- ših.

Separatizem bo jak, ako bo slonel na gospodarskem temelju, izgubil bo, če mu bo odvzeta ekonomska opravi- ženost.

Nobena stvar ni ideji edinstva in s tem naši državi tako opasna, kakor že se separatizem polask vprašanja, kdo je pravično ali krivično obreme- njen v državi!

Vsak prijatelj narodnega jedinstva mora tudi raz to stališče poseči v finančni problem. Pri tem smatra, da je prikrižanje in namigovanje naj- slabša metoda. Clara pacta bude tudi tu vpostavlja zaupanje, ki ga zahteva narodno jedinstvo.

Delikatna je torej predvsem deba- ta, kdo plača razmeroma več davka — srbijsko ali novo področje. Fi- nančni minister Stojanović trdi, em, „Prečani“ pa vračajo milo za drago. Pogrešamo jasnih števil. V Srbiji se šepeče, da zopet krvave za nas, Zagreb in Ljubljana pa godrnjata, da le ona dva plačujeta. Tu pač more le popoln račun dati pomirjenje: Statistika iz računskega leta 1919/1920 in ne že- lje, ki jih ima finančna uprava glede prihodov v letu 1920/1921, katere se- veda tudi treba kritično proučiti. Ravno tako delikatno je vprašanje o vojni odškodnini. Srbija je v vojni hudo trpela. Za vsakega je jasno, da se mora dati sredstev za popolno re- stavracijo. V entento zaupati ni go- tova stvar. Narod ne more čakati. On ne vpraša, odkod denar, ali iz avansa ali iz državne blagajne. Moramo torej računati z neugodnejšim slučajem, da bo morala država kriti odškod- nino. Tu je zopet pametnejše, da se odločimo za clara pacta. Očita se fi- nančni upravi, da hoče pod raznimi naslovi v proračunu nakloniti 800 milijonov dinarjev za odškodnino. Po- greška pri tem je, da se ne postopa čisto odkrito. Za idejo edinstva bo rajbolje, če se točno ugotovi, kaj ima- jo nove pokrajine plačati vojne od- škodnino na temelju senžermenske pogodbe, ugotovi naj se, koliko je Sr- bija že prejela na račun restavracije. Ugotovi naj se, koliko davkov je pla- čala ena in druga skupina v razmerju s potroški. Ko bodo ti računi jasni, bo brez strahu pristopiti k rešitvi vprašanja, koliko in v kaki obliki pla- čajo nove pokrajine za restavracijo Srbije in za izenačenje njene vsled vojne znižane davčne moči.

Kdor dobro misli z našo državo, gotovo pritrudi našemu stališču, da bo za edinstvo boljše, ako se narodu od- krito pove, kaj bo plačal in se potem vsako pritaženo šušljanje neha. Mi vemo, da bo treba žrtev; a lažje bo nam in častnejše za vse, ako se zanje pogajamo in končno dogovorimo pod geslom Clara pacta.

Dr. M. Brezigar.

Žensko učiteljsko v Mariboru.
 Beograd, 7. septembra. (Izvirno.) Minister prosvete Pribečević je oar- gnil reaktiviranje državnega ženskega učiteljskega v Mariboru. Poverjeništvu za uk in bogočastje je pozvano, da nemudoma stavi predloge, da se more žensko učiteljsko takoj otvoriti.

Novi ravnatelj nemške re- alne gimnazije.
 Beograd, 6. septembra. (Izvirno.) Za ravnatelja realne gimnazije z nemskim učnim jezikom v Ljubljani je imenovan prof. Valentin Korun.

Žensko učiteljsko v Mariboru.
 Beograd, 7. septembra. (Izvirno.) Minister prosvete Pribečević je oar- gnil reaktiviranje državnega ženskega učiteljskega v Mariboru. Poverjeništvu za uk in bogočastje je pozvano, da nemudoma stavi predloge, da se more žensko učiteljsko takoj otvoriti.

Novi ravnatelj nemške re- alne gimnazije.
 Beograd, 6. septembra. (Izvirno.) Za ravnatelja realne gimnazije z nemskim učnim jezikom v Ljubljani je imenovan prof. Valentin Korun.

Beograd, 6. septembra. (Izvirno.) Včerajšnje „Službene Novine“ objav- ljajo ukaz, ki razpisuje volitve za konstituinto na dan 28. novembra. Z večerajšnjim dnem so začeli teči za-

Za prehrano v Sloveniji.

Vsled zahteve slov. demokratskih poslancev, katero je zastopal posl. dr. M. Brezigar, da se uporabi pri ureditvi izvoza pšenice 15.000 va- gonov določba 189. proračunskega projekta, po kateri se minister is- hrane pooblašča, da pridrži 5 do 10% izvoženega blaga za pasivne kraje, je izdal finančni minister sle- deči predpis o izvozu, ki ga objavl- ja direkcija carin preko LDU pod št. 56.567 uradno tako-le: S sklepom začasnega finančnega odbora mini- strov od 10. avg. t. l., št. 14.401 IV, št. 8446, objavljeni v 76 št. „Služ- benih Novin“, se prepoveduje izvoz pšenice. Na svoji seji dne 2. t. m. je začasni finančni odbor ministrov na predlog finančnega ministra sklenil, da se izjemoma dovoli izvoz 15.000 vagonov pšenice in da sme to koli- čino pšenice vsakdo svobodno kupo- vati in izvažati v inozemstvo, ko za- varuje valuto in plača izvozno ca- rino. Ob izvozu bo moral vsak iz-

Socijalne borbe v Italiji.

Milan, 7. septembra. Na vseh tu- kajšnjih kovinskih tvornicah vihrajo rdeče zastave in tudi druge delavske kategorije se pripravljajo, da stopijo na prvo znamenje in boj. V Milanu, Turinu in Genovi so delavci utrdili vse tvornice, zlasti avtomobilske tvornice Fiat v Turinu so močno založene s streljivom in strojnimi. Policija, ki je hotela zapleniti to orožje, je bila v trenutku, ko je hotela udrsti v tvornice, sprejeta s samokresji in bombami. Žične ovire okrog Fiatovih tvornic so prepojene z električnim tokom.

Lugano, 7. septembra. (Izvirno.) Včerajšnji sklep strokovne konferen- ce naglašja, da bi nadaljnji odpor de- lodajalcev proti proletarijatu izzval razlastitev obratov s strani delavstva in socializacije vseh produktov. Konferenca se je proglašila za per- manentno.

Lugano, 7. septembra. (Izvirno.) Nad Turinom ste pluli včeraj dve letali z rdečimi zastavami, ki ste me- tali razne revolucionarne letake na mesto. V Milanu, Turinu itd. so de- lavci siloma privedli vse tehnike in lastnike tovarn na delo, da vodijo tvornice.

Upor nahujkskih kmetov na Hrvaškem

Zagreb, 7. sept. Državi sovražni agitatorji so nahujkali v nekaterih krajih kmete na pobuno. Upor, ki se je pričel vsled razširjenja izmišlje- nih vesti glede odvzeta popisane ži- vine in odpošiljanja iste v inozem- stvo, je zavzel širši obseg v dugo- selskem okraju in v Sv. Ivanu Zelini. V Dugem Selu so razjarjeni kmetje napadli orožniške častnike, ki so do- speli tjakaj. Pri spopadu je bil smr- tno ranjen poročnik Vujić. Došle orožniške patrole so bile primorane rabiti orožje. Dva upornika sta ra- njena. V Dugo Selo je došlo vojaš- tvo, ki je vzpostavilo red in mir. Istotako je napadla tudi v Sv. Ivanu Zelini dela množica nahujkskih kmetov sedež kotarske oblasti zaradi govoric o popisu živine. Tudi orož- ništvo, ki je dospelo v imenovani kraj je bilo primorano rabiti orožje ter je usmrtilo dva upornika, več jih je pa ranilo. Odposlano je bilo v Sv. Ivan vojaštvo, ki je tudi vzpostavi- lo red in mir. V belovarski župa- nijii je pobuna že zatrla. Kljub temu, da se je takoj ustavilo zigosanje konj in popisovanje živine, še ven- dar delujejo hujkski med narodom.

koniti roki: do 14. t. m. mora pričeti svoje poslovanje Državni odbor, do 24. t. m. pa morajo županstva izdelati volilne imenike.

voznik predložiti carinarnicam razen dokaza o zavarovanju valute tudi uverjenje ministrstva za prehrano in obnovo zemlje, da je ministrstvu in natura oddal davščine, predpisane po členu 189. predloga o finančnem zakonu za 1920/21, ki se glasi: Mini- ster za prehrano in obnovo zemlje se pooblašča, da sme od izvoznikov ljudskega in živalskega živeža in drugih poljskih pridelkov brezplačno zadržati 5 do 10% izvoznega blaga za obnovo in prehrano v prvi vrsti pasivnim krajem. Razen teh uverenj in zavarovanja valute ter navedene davščine se ne zahtevajo nobena druga posebna dovoljenja pri izvozu tega kontingenta pšenice. To se daje na znanje vsem interesentom s pri- pombo, da se je zaprosilo prometno ministrstvo, naj naroči vsem promet- nim ustanovam, da se pšenica, na- menjena za izvoz, ne sme sprejeti v izvažanje brez uverjenja in zavarov- anja valute ter davščine in natura.

Zagreb, 7. sept. Tudi v Medji- murju so se pojavili nemiri. V Ča- kovcu so kmetje preprečili uradova- nje. Orožništvo in vojaštvo je vzpo- stavilo red.

Zagreb, 7. sept. Že tekem včeraj- šnjega dne se je po deželi službeno razglasilo, da se je popisovanje konj in vozil ukinilo. Dobični sklep mini- strskega sveta je bil storjen na pred- log demokrata dr. Krizmana. (Mi smo razveljavljene popisa javili že pred par dnevi. Uredništvo.)

Rusko-poljska vojna.

Moskva, 7. septembra. Frontno poročilo z dne 6. t. m.: Južnovzhodno od Bialystoka boji z menjajočim se uspehom. Ujeli smo 200 mož. V krimskem odseku uspešni protinapadi, pri katerih smo prizadeli težke izgube sovražniku.

Varšava, 7. sept. Poljsko frontno poročilo z dne 6. t. m.: Naši oddelki so ponovno odbili napade litvinskih čet. Vzdož Buga na obeh straneh topniški ogenj in živahnije delova- nje patrol. V Galiciji je sovražnik, ki je dobil ojačenja, večkrat napadel naše oddelke, ki so večkrat izvršili protinapade in prizadeli sovražniku težke izgube. V južnem oddelku fron- te je položaj neizpremenjen.

Berlin, 7. sept. (Izv.) Med Litvin- ci in Poljaki se nadaljujejo krajevni boji v ozemlju Suwalkov. Na poljski južni fronti je bojno delovanje ne- znatno. Severno Bresta Litovskega, ob Bugu južno Voldave in jugoiz- točno Holma kakor tudi pri Golgori so boji.

Kdo je kmetom preprečil polovično vožnjo za po- sebnih vlak na Bled?

Beograd, 6. septembra. (Izvirno.) „Samostojna kmetiska stranka“ je vložila na ministrstvo saobračaja prošnjo za polovično vožnjo, ki naj bi veljala za posebnih vlak na blejski kmetaki tabor. Samostojnim kmetom se je ustrezno sporočilo, da bo polo- vična vožnja dovoljena, v zadnjem hipu se jim je pa vročila pismena rešitev prošnje, s katero se dovoljenje ne daje. Kakor izvemo, se je bil za kulisami železniskega ministra zara- di omenjene polovične vožnje vnel lud boj. Minister Joca Jovanović, ki nadomestuje železniskega ministra dr. Korošca, je že podpisal dovoljenje za polovično vožnjo, vsled klerikalnih intrig pa je dr. Korošev somišljenik in prijatelj, minister Jovanović v poslednjem trenutku že izdano dovo-

ljenje — preprečil. Tako so klerikal- ci preprečili „Samostojnim“ polovično vožnjo za posebni vlak na Bled. Južna železnica je polovično vožnjo dovolila.

Slovenija v proračunu

Beograd, 7. sept. (Izv.) Včeraj po- poldne je imel finančni odbor sejo, ki je trajala od 1/2 18. do 20. ure. Razpravljalo se je o budžetnem za- konu in povišanju direktnih davkov v Hrvatski, Sloveniji, Vojvodini in Medjimurju.

Beograd, 7. septembra. (Izvirno.) Finančni odbor je imel danes sejo, v kateri so prišla na dnevni red vpra- šanja o davkih v Sloveniji. Naši poslanci so se postavili na stališče, da ne smejo realni in drugi neposredni davki v Sloveniji prekašati dajatev v drugih pokrajinah. O zemljiškem in lišnem davku in drugih neposrednih davkih se bo glasovalo tekom tega tedna.

Beograd, 7. septembra. (Izvirno.) Finančni odbor je danes sprejel pred- log, s katerim se povišuje ekstenčni minimum od 1600 K na 7200 K.

Poljska in Litva.

Varšava, 6. septembra. Poljska vla- da je izjavila Zvezi narodov, da bo prisiljena smatrati se z Litvansko v vojnem stanju, ako litvanske čete ne bi nehala nastopati skupno z rdečimi četami.

Parlamentarna zajednica se krha.

Osijek, 7. sept. (Izv.) Tu se je vr- šila letna glavna skupščina Hrvat- ske zajednice, ki je bila izredna bar- na. Po dolgih razpravah je bil spre- jet sklep, ki pozivlja zaupnika stran- ke v kabinetu drja. Drinkovića in Kovačevića, da demisionirata.

Romunska demon- stracija proti Rusiji.

Pariz, 7. sept. (Izv.) Rumunija namerava pri svojih predstoječih je- senjskih manevrih razviti vso svojo vojaško silo. Nad 500.000 rumun- skih vojakov bo manevriralo ob ru- sko-rumunski meji. Rumunski ma- nevi bodo predstavljali nekako mir- no demonstracijo vojaške moči Ru- munije proti sovjetski Rusiji.

Madžari o regentovem potovanju.

Dunaj, 7. septembra. „Mittags- post“ javlja iz budimpeštanskih poli- tičnih krogov, da si tolmačijo po- tovanje regenta Aleksandra v Pariz ta- ko, da je regent odšel v Pariz zato, da pomiri entento zaradi pogodbe med Češkoslovaško in Jugoslavijo, ker ho- če ententa prisiliti Jugoslavijo, da izstopi iz zveze.

Položaj na Češkem.

Praga, 7. sept. (Izv.) Z utemelji- tvijo, da vlada ne da cenejših živil, so stavili železničarji nove plačilne zahteve. Zlasti zahtevajo takojšnje izplačilo nabavnega prispevka v znesku 1000 kron.

Praga, 7. sept. (Izv.) Špedicijski uradniki so zagrozili, da stopijo v stavko, ako se ne ugodni njihovim mezdnam zahtevam.

Praga, 7. sept. (Izv.) Na včeraj- šnji seji bančnega pomožnega oso- bja je bilo sklenjeno, počakati s stav- ko do 11. t. m.

Trošarino na žarnice.

Beograd, 7. septembra. (Izvirno.) Nekateri listi prinašajo tendenčno vest, da proračun od vsake sijalice (žarnice) do 32 sveč 5 dinarjev troš- nino mesečno in preko 32 sveč 5 di- narjev trošne mesečno in preko 32 od vsake sveče 0.30 din. Ta vest je neresnična. Pri nakupu se ima od vsake žarnice plačati enkrat za vslejš 5 din., pri žarnicah nad 32 sveč pa 0.30 din. od sveče, za vsako obločnico pa 20 din. mesečno. Svetilk že v rabi ta davek svedo ne zadene. Ta troš-

rina je ekvivalent za monopolsko takso, ki jo morajo plačati potrošci petroleja.

Pred važnimi odločit- vami na Koroškem.

Beograd, 7. septembra. (Izvirno.) Danes je prispel v Beograd poslanik Jovanović, šef jugoslovanske delega- cije v koroški plebiscitni komisiji. Jutri dopoldne bo imel razgovor z ministrskim predsednikom Vesničem, kateremu predloži konkretne predlo- ge glede postopanja jugoslovanske de- legacije napram zahtevam plebiscit- ne komisije. Pričakovati je jako važnih in dolgekosečnih odločitev.

Celovec, 7. septembra. Danes je plebiscitna komisija izdala osmi raz glas, ki določa, da glasujejo upra- vičenci v oni občini, v kateri so imeli svoje redno bivališče dne 1. janu- arja 1919. (O tem je Jutro že več- raj poročalo.)

Celovec, 7. septembra. Z ozirom na to, da se množe primeri, da ce- lovški magistrat kaznuje naše dr- žavljanke, ki prihajajo sem po oprav- kih in nimajo v redu svojih potnih listin, se opozarjajo vsi, ki hočejo potovati v pas B, n. pr. v Celovec, da morajo imeti pravilne potne listi- ne in da si morajo preskrbeti tudi vizum avstrijskega delegata v ple- biscitni komisiji, drugače zapadejo kazni.

Celovec, 7. septembra. Včeraj se je uvedla dvakratna poštna avto- mobilna zveza med Vetrinjem in Ce- lovcem.

Celovec, 7. septembra. Politična cen- zura za poštno pošiljatve md cona- ma conama zenačile z onimi, ki ve- pristojbine so se za promet med obe- ma conama zenačile z onimi, ki ve- ljajo za notranji promet v Jugosla- viji.

Celovec, 7. septembra. Bolezen dr. Cvijića se je obrnila znatno na bolje.

Celovec, 7. septembra. Pri novo- ustanovljeni plebiscitni sodnji je imenovan od jugoslovanske vlade dr. pravnik Niko Dominico iz Celja.

Pašić odložil mandat.

Beograd, 7. septembra. (Izvirno.) Nikola Pašić je danes odložil svoj poslanski mandat brez motivacije.

Atentat na drja Srskića

Sarajevo, 7. septembra. (Izvirno.) Ko se je sinoči vračal predsednik bosanske deželne vlade dr. Srskić z avtomobilom iz liidje v Sarajevo, je neznanec ustrelil proti avtomobi- lu iz precejšnje daljave. Strel je lah- ko ranil šoferja nekega drugega avtomobila.

Poljski vpad na Te- šinsko?

Praga, 7. septembra. (Izvirno.) Današnja „Narodna politika“ pri- naša alarmantno vest, da so Polja- ki tajno pripravljajo na velik obo- rožen vpad na Tešinsko, da koplje- jo strelske jarko in zbirajo čete.

Službena pragmatika.

Beograd, 7. septembra. (Izvirno.) Ministrstvo ustavotvorne skupščine pripravlja pooblastilni predlog, da izda uredbu, s katero se uoaja slu- žbena pragmatika in predpisi v prisil- nem delu.

Razna brzojavna poročila.

Zagreb, 7. sept. (Izv.) Vsled stav- ke v hrvatskem štamparskem zavodu nista izšli danes glasili Hrvatske za- jednice „Obzor“ in „Hrvat“. Izšla tudi ni zagrebška „Domovina“. Stavka je nastala vsled spora delav- cev s poslodovjo.

Zagreb, 7. septembra. (Izvirno.) Na današnji skupščini jugoslovans- kih zdravnikov je bil soglasno iz- voljen predsedn. Srb, dr. Jovano- vić-Batut kakor dokaz pravičnega razumevanja narodnega edinstva, ki ne pozna razlike med Srbi, Hrvat- i in Slovenci.

Vam . . .

(Ob četrti obletnici bojev jugoslovenskih dobrovoljcev v Dobruđi.)

Vam prostrane in zapuščene poljane Dobruđe, ki ste videli naše mlade moči, ki ste čutili ogenj naših duš, ki ste vpile toplino naše krvi, vam krvava razbojišča pri Dobruči. Korkardži in Tekederesi, ki ste postala brezmejni grob naših mladih življenj, veljajo danes naši žalostni pozdravi.

Pri vas bratje, ki ste ostali v Dobruđi, kakor večen spomenik naše ljubezni, naših žrtev in naših nad so danes naši spomini.

Pod ponosnimi praporji, ki so vodili prej zmagovalce na Kumanovu, Kosovem, Bitolju, na Bregalnici, na Ceru, Drini, Savi in Donavi, s trdno zavestjo in gorečo ljubeznijo v duši, šli ste sinovi zaslužene domovine; dvajset tisoč vas je bilo, dvajset tisoč mladih in žilavih.

In v onem usodepolnem trenutku, ko so se zamajale vaše barke na valovih motne Donava, doprinesli ste žrtev vseh žrtev, obracunali ste s preteklostjo, svoje moči, svojo mladost, svoje življenje ste posvetili le eni ljubezni, ki je premagala vsa čustva vaših mladih duš!

Zrtvovali ste neznan usodi življenja svojih očetov, mater, bratov, sester, žen, deklet in otrok, zrtvovali ste strašni usodi svoje življenje; vse ljubezni, ki jih pozna in čuti človekova duša, premagala je ona velika ljubezen, ki vas je vodila, ko ste umirali za njo!

Šli ste naprej z jeklenimi prsi, da z njimi prebijete vrste onih, ki so zaslužili vašo domovino! Čuli ste iz daljavn obupen klic svoje domovine, čuli ste iz juga pozdrave bratov s Kajmakčalana in iz grada-mučenika Bitolja.

Dvajset tisoč vas je bilo, dvajset tisoč mladih in ognjenih. Ko ste na današnji dan pred štirimi leti s krvjo zapisali svoje žrtve, belo polje okoli Dobruče je pordelo, do neba je hitel vaš zmagoslavni poklik, in vrste sovražnikov so se zmajale; kakor vihar ste prihrumeli, kakor grom ste udarili; kar ni storilo orožje, dosegle so vaše mlade roke, in ni ga bilo, ki bi mogel vzdržati vaš udarec, ki bi mogel zavzaviti proboj vaših prsi.

Borili ste se kakor junaki-obupanci, ki imajo pred očmi le en cilj — zmago ali smrt! Vedeli ste, da more le zmaga odpreti pot v vašo zasluženo domovino, da vas le zmaga more vrniti svojim.

Petkrat nadmočnejši sovražnik je obkolil vaše vrste, petkrat močnejši sovražnik je pripravljaval vešala in svinec za vašo mlada življenja, a vi ste stali kakor kamen, odbijali ste besno-mučne napade, a ko niste mogli več vzdržati, ko so poljane Dobruđe pokrila vaša telesa, stopali ste vi preko trupel svojih bratov, prebijali si prehod skozi stisnjene vrste zakletih sovražnikov; prebili ste se, korak za korakom ste si odpirali krvavo pot. . . .

Dvajset tisoč vas je bilo, ko ste šli v krvavi boj, tri tisoč se vas je vrnilo.

In svet je takrat začudeno vprašal: odkod so te vrste junakov, kdo je steval iz zemlje vojske neznanih narodov? Prišli so, da vas vidijo, da vas spoznajo, prišli so in videli so

vaše zagorele obraze, ojeklenele v krvavih bojih, videli so vaše mrke poglede, videli so vaše rane, videli so polja vaših grobov!

In rekli so: Da, vi ste pravi sinovi svojega naroda, vi ste nosilci velike misli, ki se je rodila v vaših dušah, vi ste izvor luči, ki je osvetlila mračno življenje onih, ki žive in umro v suženjstvu!

Vi tisoči iz Dobruđe, znani in neznani, mrtvi a vodno živi. . . osvobodjena domovina se vas spominja danes, osvobodjena domovina gleda v daljavo do krvavih razbojišč Dobruče in Tekederzija, ki jih pokriva jesenska megla. . . ki jih poplavlja motna Donava. . .

Naša Sava nosi svojo vodo v Donavo, a Sava nosi naše žalostne in hvaležne pozdrave. . . in ko čujete nad seboj šumenje voda in šepetanje valov, vedite, da so to naši pozdravi.

A vi, ki ste ostali, tri tisoč od dvajset tisoč, stisnite pesti, ako ste danes sami vsi pozabljeni, storili ste več, nego je mogla zahtevati domovina, sorili ste to, kar je yahteval vaš ponos!

Pozdravljena krvava polja Dobruđe, podravljena zibelka naše svobode, pozdravljeni samotni in zapuščeni grobovi, pozdravljene kosti, ki trohnite. . .

Jesen je tu, prazna in pusta jesen, a v naših dušah je toplo, ker uživamo to, za kar ste umrli vi!

Veličastno zborovanje JDS v Sarajevu.

Sarajevo, 6. sept. (Izvirno.) Včerajšnje manifestacijsko zborovanje demokratske stranke je uspelo nad vse pričakovanje veličastno. Velika dvorana Društvenega doma je bila nabito polna.

Zborovanje je otvoril predsednik društva za narodno prosveto. Steva Marković, nakar je glavni tajnik stranke, bivši ministarski predsednik Ljuba Davidović, razložil program Demokratske stranke. Naglašal je, da je temeljna ideja demokratske stranke popolno državno jedinstvo s širokimi pokrajinskimi administrativnimi samoupravami. Država mora biti jedina in svobodna, eno pravo mora veljati za vse državljanke in vse vere. Narod je dobro razumel ideje mlade demokratske stranke in dokazal to posebno pri občinskih volitvah v Srbiji, kjer je demokratska stranka dobila relativno večino občinskih uprav v svoje roke.

Finančni minister dr. K. Stojanović se je bavil s sedanjo neznoznostjo draginjo, to strašno posledico dolgotrajne vojne. Draginja tlači ne samo naš narod, ampak sploh celo Evropo. Vojna je uničila 20 milijonov ljudi, nadaljnjih 20 milijonov pa je indirektno oškodovana. Produkcija je zastajala, draginja pa se je povečala, ko so bile izžerpane vse zaloge. V naši pretežno agrarni državi je najtežji problem draginje vsled slabih komunikacijskih sredstev. Mi potrebujemo za pasivne kraje svoje države okoli 10 tisoč vagonov žita, katerega pa imamo 10- do 12krat več na razpolago. Zato je treba dovoliti svobodni izvoz, ker bi drugače utrpel naš kmet ogromno škodo, ki bi znašala okoli 35 milijard. Glede državnih davkov je finančni minister naglašal, da plača pri nas vsak državljan največ 260-270 di-

narjev, dočim pride v Franciji na osebo 1000 frankov. Najhujše pač mora država zato najprej priskočiti na pomoč.

Minister za agrarno reformo dr. Krizman je poudarjal veliko aktualnost agrarnega problema v naši državi. Predočil je zborovalcem, kako je bil ta program rešen v Srbiji in kako je biva avstro-ograska monarhija zadrževala rešitev kmetijskega vprašanja, ker ni hotela svobode naroda. Tudi Českoslovaška in Rumunija sta rešili to vprašanje tako, da veleposelniki, ki nočejo delati, vzivajo debelo rento, zemlja pa se je izročila delavcem, ki jo bodo obdelovali. Pravno ne pripada begom nikak odškodnina, priznati se jim more le renta, ki je potrebna za njih eksistenco. Koncem svojega govora je minister Krizman navedel par primerov izvajanja agrarne reforme in koloniziranja dobrovoljcev iz Bosne, Hercegovine in Črne gore v Macedonijo.

Sprejeta je bila resolucija, v kateri so v osmih točkah navedene glavne zahteve demokratske stranke. Kralju Petru in prestolonasledniku Aleksandru je bil odposlan brzoglavni pozdrav.

Na predlog Steve Markovića je bil izbran sledeči novi odbor demokratske stranke za Bosno in Hercegovino: Dr. Nječić predsednik, dr. Kulić podpredsednik, dr. Šarić drugi podpredsednik, Kapor tajnik. Do pričakovanih demotracij konservativnih elementov ni prišlo, ker se nikdo ni upal motiti navdušenega razpoloženja med zborovalci, ki so priredili govornikom viharne ovacije.

Politične beležke.

+ Iz JDS. Danes dne 7. septembra se je vršila v Ljubljani glavna seja slovenskega načelnništva JDS, na kateri se je razpravljalo o predstojecih volitvah za konstituanto. Izvoljen je bil začasni glavni volilni odbor in se je sklenilo, sklicati tekem meseca septembra širši izvrševalni odbor, na to pa zbor zaupnikov. Storjeni so bili primerni ukrepi za postopanje stranke v volilno-pripravljalni dobi in odobreni so bili tudi potrebni taktični zaključki. Seje so se udeležili vsi člani načelnstva; sklepi so bili soglasni.

+ Volilni zakon za ustavotvorno skupščino je objavljen v Službenih Novinah z dne 6. septembra.

+ Vest o „vojaški stranki“ popravlja LDU v toliko, da bo pri volitvah za konstituanto nastopila tudi posebna „stranka bojevnikov“.

+ „Nemško-nacionalna gonja“, tako označuje socialnodemokratični poslanec Leuthner nedeljako dunajsko manifestacijo za Koroško v posebnem članku „Arbeiterzeitung“, v katerem se pritožuje, da so ga dunajski nacionalci opsovali in pretepli.

+ O neposrednih pogajanjih med Jugoslavijo in Italijo piše milanski „Secolo“ in pravi: Ako se je Giolitti odločil, da začne nova neposredna pogajanja z Jugoslavijo, znači to, da je pripravljen na kompromise. Pregovarjati, to je v diplomatskem jeziku isto kakor pogajati se, privoliti v teritorialne koncesije. Ako bi mogli in hoteli držati se londonskega pakta, bi nam bilo odveč, da nadlegujemo

kateregakoli balkanskega diplomata. Ljudje, ki prihajajo drug za drugim na vlado, trdijo, kakor hitro so zavzeli ministrske stole, da je londonski pakt za Italijo nesprejemljiv. On bi nam izročil del Dalmacije, to je, večne konflikte z jugoslovenskim elementom, a odvezel bi nam Reko! Kdor govori in dokazuje: londonski pakt in Reka, ta ne ve, kaj govori! Bissolati, pobočni sporazuma, je danes maščevan, samo na žalost prihaja zmaga njegovih naziranj prepozno, ker nam je že Sonninska politika zapravila vse kredit v inostranstvu a v deželi sami nakopala nezaupanje! Mi bi morali biti vedno zagovorniki narodnih pravic v konfederaciji balkanskih Slovanov in dati vzhodni obali jadranskega morja dokazov prijateljskih namer, da na ta način odpremo preko Dalmacije prehod naše kulture in trgovine! Ali to smo zamudili in danes smo padli tako daleč, da mi zadnji zapiramo krvavo knjigo vojne po tolikih poniževalnih dogodkih, po tolikem vpitju, ki se je razblinilo v nič!

+ Nove italijanske intrige. Niso dovolj Italijanom Sachs, Frank in Gagliardi, našli so si sedaj nove „zastopnike“ Slovanstva, ki delujejo v Italiji za „sporazum“. Milanski listi poročajo, da so prišli v Milan zastopniki „Političnega odbora“, ki se je sestavil v Dalmaciji sporazumno z Italijani in Jugoslavnimi, a ki ima za program, da propagira za avtonomijo

Dalmacije brez aneksije Srbiji ali Italiji. Ti predstavniki so profesor Umberto Urbanati, Mario Udina in Nino Alga Perovi. Splitska „Nova Doba“ pa konstatira, da tega „Političnega odbora“ v Dalmaciji sploh ni, da teh ljudi sploh nikdo ne pozna, ker čuje Dalmacija prvikat za njih imena! Ako bi bili ti ljudje predstavniki Dalmacije, tedaj bi bil njih program kratak: Mi nečemo avtonomije, ker imamo Jugoslavijo!

+ Albanski delegati v Sofiji. Iz Sofije so poročali, da so dospeli tjakaj albanski delegati, ki so hoteli pridobiti bolgarski macedonski komitet za skupno akcijo proti naši državi. Ali macedonski komitet je za sedaj odklonil vsako akcijo, ker hoče počakati izid volitev v konstituanto. Ko je vlada izvedela za to intervencijo Albancev, jim je namignila, da je najbolje, ako zapuste takoj Sofijo. Albanski delegati so takoj nato odpotovali. Možeče odidejo sedaj še v Rim in Budimpešto.

+ Za III. internacionalo (boljševsko) so se izrekli delegati manjšinske socialiste zveze seinskega (pariskega) departmana ter delegati zveze švicarskih strokovnih organizacij, ki bodo švicarskemu oktoberskemu kongresu stavili predlog, da švicarske strokovne delavske organizacije izstopijo iz socialnodemokratske (amsterdamske) zveze ter se pridružijo moskovski centrali.

Domače vesti.

* Boj v Dobruđi. Na današnji dan leta 1916. stopila je v krvavo borbo z Nemci in Bolgari pri Dobruči v Dobruđi L. jugoslovenska dobrovoljska divizija, ki je v besnem naletu premagala združene sovražnike. Borila se je ves čas bojev v Dobruđi in se morala zapuščena in obkoljena umakniti v južno Rusijo. Zrtve so bile nepopisne. Od 20.000 junakov, vrnilo se jih je le okoli 3000. — Slava spominu osvoboditeljem Jugoslavije!

* Dr. Korošec nevarno zbolel. Prometni minister dr. Korošec, ki je prispeval v Maribor, da se tukaj zdravi, je nevarno zbolel. Pri ponovni preiskavi so namreč zdravniki dognali, da ima trebušni legar. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico. Njegovo stanje je jako opasno, ker je bolezen že močno napredovala.

* Kaznovani poslanci. Predsednik narodnega predstavnštva je kaznoval z zmlusu členu 150 poslanika narodnega predstavnštva več narodnih poslancev zaradi nedohajanja na seje z denarnimi kaznami, in to: 98 poslancev s kaznjico 500 dinarjev, 33 poslancev po 480 dinarjev, 1 poslanca s 160 dinarji in 23 poslancev po 80 dinarjev, skupno znaša torej kazen 72.560 dinarjev, ki se odtegne od poslaniških dnevnih.

* Pritožbe proti državnemu stanovanjskemu uradu v Mariboru se dan na dan množijo. Skrajen čas je že, da bi bil mesto dosedanega predsednika urada, zagrizenega klerikalca dr. Juvana, imenovan kak nepristranski uradnik, ki ne bi vodil poslov samo na korist svoje stranke in pristahev.

* Izvajali so posledence. Novoizvoljeni komunistični občinski odbor v Cukarici pri Beogradu je odstopil in svoj odstop utemeljil z izjavo, da ne more izražati v praksi komunističnih načel, ki so jih objubili kandidirali svojim volilec. Ker ne marajo varati svojih volilcev, zato raje odstopajo.

* Iz Lendave v Prekmurju dobivamo ostre pritožbe proti tamšnjemu poveljniku podpolkovniku Lukiču. Odkar tam gospodariti ta vojaški funkcionar, je vse narobe. Civilnih oblasti sploh ne priznava mnogo in trdi, da je on bog v Lendavi. Najnovejši šport g. podpolkovnika je lov na bicikle in avtomobile. Vojaške straže imajo nalog, ustaviti vsakega kolesarja in

vsak avtomobil. To je morda iz nam nepoznanih javninarstvenih razlogov potrebno. Pretega pa vse meje, če se potem prične inkvizitorsko postopanje, ki se navadno konča s konfiskacijo vozila in — aretacijo voznika. G. Lukič ima že celo zbirko konfisciranih koles in vozov in celo kolonijo „zločincev“, ki ne vedo, zakaj so pod ključem. Pred nekaj dnevi so Lukičevi vojniki z naperjenimi puškami ustavili nekoga visokega državnega funkcionarja, drugi zopet si je g. Lukič pridržal lep avto, katerega lastnik je imel vse potrebne izkaze, češ, da na listine avtomobilskih oblasti nič ne da itd. Vojaške oblasti bi morale odrediti preiskavo in g. Lukiča postaviti na mesto, kjer bo javnim interesom prizadejal manj škode nego v Lendavi.

* Nečuvstvo. Sodni nadsvetnik Vakovnik, doma iz Smartna pri Litiji, službojoč pri sodišču v Sarajevu, je zahteval na litijski postaji od službojočega uradnika v nemškem jeziku vso listo za „Marburg“. Na mirno opozoritev uradnika, da želi najbrže listek za Maribor, se je gospod sodni nadsvetnik razkoračil, ter pričel v osornem tonu uradniku predbacivati, da uganja politiko. Mislimo, da bi gospod sodni nadsvetnik po dveh letih ujedinenja že lahko vedel, da v Jugoslaviji Marburga ne poznamo.

* Za obnovo Srbije. Posebna komisija poljedelskega ministrstva je nakupila v Avstriji mnogo kmetijskega orodja, med drugim tudi 600 plugov, ki se za polovične cene razdeli med kmete opustošenih krajev v Srbiji.

* Napredna akademična omladina v Mariboru priredi v soboto v Narodnem domu zabavni večer s sodelovanjem članov Narodnega gledališča.

* Na drž. realnih gimnazijah v Ljubljani, to je na slovenski (Poljane) in na nemški (St. Jakob) se bodo vpisovali učenci (II.—VIII. razred dne 15. septembra t. l. dopoldne in popoldne. — Povabljeni in dodatni izpiti bodo 16. in 17. septembra. — Otvoritvena vs. maša bo 20. septembra ob 8. uri za vse razrede skupno v stolnici sv. Nikolaja, oziroma v Križankah, redni povk pa se prične dne 21. septembra ob 8. uri. — V prvi razred se na slovenski realni gimnaziji učenci ne sprejemajo več, na nemški pa bo tudi še

Pod črto.

Slovensko mestno gledališče v Mariboru.

(Prva redna sezona 1919/1920.) Konec.

Vidimo torej, da je bil repertoar dobro izbran, pester in bogat. Zaključek sezone je bil dne 28. junija 1920. z Vojnovičevo „Smrt majke Jugovića“, ki se je igrala v originalu: na ta večer je gostovala s kolosalnim uspehom prva jugoslovenska tragedinja markiza Strozzi Ružička iz Zagreba. Ta nedosegljiva „majka Jugovića“, ki jo je občinstvo burno akklamiralo, neštetokrat klicalo na oder in jo obsepal s cvetjem. Tako je bil konec sezone pravi praznik za jugoslovensko dramo v Mariboru. Med sezono so gostovali še sledeči gostje iz Zagreba: Tonka Savič (Moralna gospe Dulske), Nina Vavra (Hasanaginica), Dragutin Freudenreich (Knjiga za pritožbo) in iz Ljubljane Josip Powhe (Španska muha, Nebesa na zemlji in Mamzello Nitouche).

Poleg predstav so bili trije koncerti Baloković F., Rijavec, Slaiss) in dva plesna večera (Cara Negri). Lepi so bili spominski večeri: „Naprej zastava Slave“ (v spomin Silmonu Jenku), „Zoisov večer“ in veličastni „spominski večer ob obletni-

ci naše svobode“ s petjem, deklamacijami in dr. Lahovo: „Bajko o kralju Matjažu“ (z živimi slikami).

Težko je naštetati vse ovire in težave, ki jih je mogla premagati le energija vodstva in solidarna podpora gledališkega osebja. Takoj v začetku sezone, ko je gledališče najbolj rabilo reklame, je nastala dvamesečna tiskarska stavka. Gledališče si je pomagalo, kakor si je moglo; ravnatelj Nučić je sam v tiskarni sestavljal plakate in tiskal. Ob priliki železničarske stavke je odkrila elektrika: gledališče je bilo v temi in igralo se je pri karbidnih svetilkah. In mnogo drugega. Draginja je rastla. Gaže igralcev niso več zadostovale; nad slovenskim mariborskim gledališčem je visel Damoklejev meč; koncem meseca aprila se je mislilo, da je usoda mariborskega gledališča zapечатena. In vendar so vsi vztrajali do konca. Sezona se je končala z deficitom nad 125.000 kron. Ravnateljstvo se je obdržalo na denarne zavode za pomoč. Deficit je še nepokrit. Dolej je darovala lesna družba „Drava“ 10.000 K. Po končani sezoni so se razhajali igralci, ki so s svojo vztrajnostjo omogočili tako lepe uspehe prve sezone in pridobili gledališču ugled pri slovenski, jugoslovenski in tudi nemški publiki, na vse strani brez goro-

vosti, kaj bo v bodoči sezoni. Med početnicami je šele prišla dolgo obljubljena in pričakovana rešitev iz Beograda. Maribor začemja svojo drugo redno sezono.

Ivan Meštrovič.

Listi so nam javili prihod našega največjega jugoslovenskega umetnika, kiparja Ivana Meštrovića. Mislimo, da ni Slovence, ki bi mu bilo neznan to ime. Meštrović pomeni za nas več nego samo umetnika; Meštrović je v svojih delih in mislih predstavil našo narodno dušo; glasnik dobe enega pokolenja, bojevnik za višji svet iz mraka in teme. Meštrović je rodome Dalmatince; in ko so se prepirali drugi o tem, ali je Srb ali Hrvat, je že davno pred vojno proglašil, da je Jugosloven. . . . To svoje jugoslovenstvo je izrazil v svojih delih in izjavah. Prišel je iz onih prostih dalmatinskih skalnih brd, kjer je narava sama ustvarjala v prirodi krepke oblike s svojimi nadnaravnimi silami in je južno solnce dalo tem podobam čaroben sijaj, kakor je italijanska renesansa dala svojega Mikelandela, tako je jugoslovensko prerazorenje nam dalo Meštrovića. Mikelandelo je imel za vzor stari klasični svet, naš Meštrović ga je videl

moderno. Toda moderna ga ni odvrnila od njegovih rodni tal. Predobro je poznal srbsko narodno pesem in njene junake, preveč je ljubil gigantski svet svoje lastne zgodovine, da bi bil ikal tujih svetov. Tu je bil kraljevič Marko, tu so bili Kosovski junaki, tu je bil stoletja trepci narod, ki je akoraj izkrcaval iz ene same rane, da ni iz tre rane črpal novih življenskih sil. Iz tega duševnega sveta je izšel Meštrović. Odsel je iz Dalmacije v svet, videl je velikega mojstra Rodina, videl je svetovna dela — toda on je nosil svoje junake s seboj in ko jih je začel klesati v kamen, so to bili res naši junaki, po duši in po obliki kakor so se rodili iz sanj trepečega naroda. Tako je nastala misel na — „Kosovski hram“. Tam na onem polju, kjer je padel car Lazar s celo vojsko, tam naj bi osvobodjeni narod postavil spomenik padlim junakom.

Ko smo se med vojno ozirali po prijateljih, smo videli, da nas svet malo razume in da gledajo zapadni „kulturni“ narodi na nas kot na balkanske barbare, ki so komaj v začetku svojega razvoja. Takrat je napravil Meštrović v Londonu razstavo svojih del — in svet je ostrel.

Vojna je bila končana. Srbsko junstvo je slovalo po svetu, ne pa

jugoslovenska kultura. Ko so naši delegati prišli v Pariz, so videli, da drugi narodi uveljavljajo svoje svet naše kulture ni poznal. Zato smo napravili umetniško razstavo v Parizu. Poslali smo tja vse, kar je bilo najboljšega. Težave in uspehi te razstave so nam še v živem spominu. Vkljub vsem intrigam smo dosegli priznanje. Meštrovićeva dela so bila v posebni sobi. In ta soba je govorila za nas vse. Tujci, ki so stopili v to sobo, so občutili takoj silo jugoslovenskega genija. Molče in z nekakim svetim občudovanjem so gledali v okameneli svet jugoslovenske narodne duše. Tu so stali Kosovski junaki, tu je bila naša majka, tu so bila dela, ki jih je ustvarila roka umetnika iz žive narodne pesmi. Kaj je pomenilo takrat Meštrovićevo ime za nas? In kaj bo pomenilo v bodočnosti, ki bo gledala na ta mejnik velike dobe.

Meštrović je dobil dosmrtno rento od naše države, da more dovršiti svoje delo. Njegovo delo bo več kot „Spomenik svobode“, to bo hram naše narodne duše, ki bo v spomin na preteklost hrepnela v neskončni svet svobode in lepote, ki ga razgrinja umetnost. In Meštrović ga je razgrnil s svojo veliko silo. Pozdravljamo ga v jugoslovenski Ljubljani.

jesensko vpisovanje, in sicer dne 15. septembra dopoldne. — Natančnejši podatki so na blizu. — Mariborske ljudske in srednje šole se otvorijo 20. t. m., vpisovanje pa bo od 17. do 19. t. m.

Na deseti mesečnski šoli v Mariboru je vpisovanje dne 15., 16. in 17. t. m. Učenci, ki doslej še niso posejali tega zavoda, naj prinesejo seboj zadnje izpisevale, krstni list, domovnico in izpisevalno o cepljenju. Zunanji učenci se vsprejemajo le v kolikor to dopušta profesor, plačati morajo pa učilski prispevek v znesku 50 K. Mestni šolski svet lahko ta prispevek izpregleda. Za napredek dekliške meščanske šole je posebno važno dejstvo, da dobi v sledečem šolskem letu četrti razred s slovenskim učnim jezikom. V ta razred vstopijo lahko oni učenci, ki so dovršili tretji razred meščanske šole. Ker letos domači učenec ne bo mnogo, opozarjamo na to otvoritev tuje meščanske učence, ki bi radi dovršili šolo popolnoma. Četrti razred je najboljša priprava na učiteljsko, kamor prestopajo absolventi četrtega meščanskega razreda brez izpisa. Jako dobro so pa taki učenci pripravljeni za višjo obrtno šolo, za višje trgovske šole in za življenje.

Državna trgovska šola v Mariboru. Vpisovanje v četrtek, dne 16. septembra, od 8. do 11. ure v Cafovi ulici št. 9. Pismeni sprejemni in ponavljalni izpiti se prične v petek, dne 17. t. m., točno ob 8. uri ravnotam. V pripravljani razred se sprejemajo samo dekli. Redni pouk se prične v torek, dne 21. t. m. Vse druge podrobnosti so razvidne iz oglasa v šolskem poslopiju.

Gradba poslopja za tehniško fakulteto. Gradbeni komitet za nastanitev tehniške fakultete, ki je prevzel nalogo nastanitvi letošnji III. letnik te fakultete ter oddelek za arhitekturo, je dovršil potrebne priprave tako daleč, da se je gradba novega poslopja pričela dne 6. septembra t. l. Poslopje se gradi na zapadnem vogalu Aškercve in Iv. Murlikove ulice poleg državne obrtne šole na zemljišču, ki ga je Univerzitetna uprava vzela v zakup od nemškega viteškega redarja. Gradbeni načrt se je izdelal ob sodelovanju odličnega našega rojaka arhitekta Plečnika, profesorja praške akademije umetnosti, ter dr. inž. Krala, profesorja univerze v Ljubljani; izvršitev gradbe pa se je poverila Kranjski stavbni družbi. Vendar se ne more letos izvršiti ves načrt za predvideni prvi paviljon, ker nedostaja sredstev in materiala. Zato prestane za prihodnje leto še en trak poslopja in se zgradi za enkrat le večja polovica načrta. Gradbeni komitet si je zagotovil toliko denarnih sredstev, da more zopet začeti gradbo in da sme upati, da se potrebno vsoto pridobi. Za tak uspeh gre zahvala predvsem našim denarnim zavodom, ki so z velikopotezno munificenco, z darili in z brezobzestnimi posojili prišli na pomoč komitetu. Pričujejo se, da se naprosilu komiteta odzovejo še ostali denarni zavodi. Poleg teh zavodov pa so z izdatnimi denarnimi prispevki, oziroma z brezplačno dobavo stavbenega materiala prispevali še drugi čimtelji, posamezne industrije in veleposelniki. Končno se je sklenilo s Kranjsko stavbno družbo zelo ugodna stavbna pogodba. Gradbeni komitet bo svoj čas o vsej akciji obširneje poročal javnosti. Za enkrat izreka svojo zahvalo vsem čimteljem, ki so omogočili udeležitev lepe misli, da v nujnem položaju sami poskrbimo stredo za našo tehniško fakulteto.

Naši dijaki v Nemčiji. Ker so se našim dijakom na vseučiliščih v Nemčiji delale velike neprilike, tako da je moralo mnogo njih zapustiti nemška vseučilišča sredi šolskega leta, posredovalo je naše ministrstvo za zunanje stvari pri nemški vladi, ki je odgovorila, da se more sprejeti na nemška vseučilišča le jako omejeno število dijakov iz naše kraljevine, a to v prvi vrsti samo oni, ki so svoje študije začeli na kaki nemški univerzi, novi dijaki bi se pa sprejemali le v izrednih slučajih.

Dar slepim vojnikom. Pevsko društvo „Lira“ v Kamniku je priredilo dne 4. julija t. l. sijajen koncert v korist oslepelim vojnikom. Prinesla sta čisti dobiček v znesku 16.065-77 kron pevodovca J. Stele in blagajnik Fajdiga ter sta deloma razdelila denar osebnom med oslepelim vojake, ki se nahajajo v zavodu kuratorija za oskrbo slepcev, ostanek pa razdeli kuratoriji med najpotrebnejše oslepele vojake, ki bivajo izven zavoda. Društvu „Lira“ gre prisrčna zahvala. Naj bi ga druga društva posnemala v tem plemenitem delu!

Društvo jugoslovanskih dobrovoljcev za Slovenijo opozarja slovensko občinstvo na svojo današnjo manifestacijo. Ob 8. uri je sestanek dobrovoljcev in gostov v društvenih prostorih, ob 10. uri v garnizijski bolnišnici spominska služba, ob 11. uri v Unioni manifestacijsko zborovanje z referatom o dobrovoljstvem pokretu, zvečer prijateljski sestanek v Unionski dvorani s sodelovanjem vojaške godbe. Začetek ob 8. uri zvečer. Pozivamo občinstvo, da se teh prireditvev udeleži v častnem številu, da pokaže javno, kako ve ceniti delo jugoslovanskih dobrovoljcev v borbi za osvobodjenje slovenske domovine!

Ljubljanski Zvon sodeluje danes zvečer ob 8. uri zvečer s svojim oktetom na prijateljskem sestanku jugoslovanskih dobrovoljcev v „Unionu“.

Otvoritev telefonske centrale. Dne 2. avgusta t. l. se je otvorila pri poštnem uradu Loga ves, politični okraj Borovlje, telefonska centrala, dne 1. septembra t. l. pa hrzobjavna postaja s telefonskim obtomom.

Razširjenje selske službe. S 15. septembrom t. l. se ukine poštna nabiralnica Sladka gora ter s 16. razširi selska pošta na dostavo pri poštnem uradu Šmarje pri Jelšah.

Narodna čitalnica v Sp. Šiški prične v soboto 11. t. m. zopet posloovati. Odprta bo vsako sredo in soboto od 7. do 1/2 9. ure zvečer.

Inžinjriem in arhitektom. Poglavarstvo slobodnog i kralj. glavnoq grada

Zagreba treba za izvajanje prečnih tehniških radnja vise inžiniri i arhitekta. Pozivaju se gospoda inžiniri i arhitekti, koji reflektiraju na konvencionalno namještenje, da odmah podnesu svoje ponude gradskome poglavarstvu u Zagrebu.

Igra narave. Pri franciskanski crkvi v Mariboru sta dva divja kosta in v cvetju.

Mila jesen. V okolici Karlovca je v tem jesenskem času ponekod začelo cveteti sadno drevje in se razvija novo sadje. Kmetje pravijo, da je začela narava noret.

Venerične ambulance. Iz Beograda se nam poroča, da je minister za ljudsko zdravje podpisal naredbo, da se po vseh večjih mestih naše države ustanove ambulance za kožne in venerične bolezni; ambulance bo vzdrževala država. V krajih, kjer vlada epidemična sifilis, ustanove se poleg ambulanc tudi postaje za spolne bolezni.

Velik požar v Trbovljah. Iz Trbovelj nam poročajo 6. septembra: Danes popoldne je nastal v centralni rudniški žagi iz neznanih vzrokov požar, ki je upepelil poslopje žage in uničil v njem se nahajajoče stroje. Bliznja mehanična delavnica in velike rudarske hiše so bile v nevarnosti, da jih ogenj zagradi in uniči. Požrtovalnemu delu gasilcev se je zahvaliti, da se je mogel ogenj lokalizirati in preprečiti še večja škoda. Pripomniti je pa treba, da bi bili gasilci iz Trbovelj, ki razpolagajo z modernimi gasilnimi stroji, prišli kmalu prepozno — ker niso mogli dobiti konj! Rudniška uprava bi jim bila lahko poslala konje, proti indolenciji domačih lastnikov torej pa naj bi v bodoče nastopilo orožništvo. Škoda, ki jo je napravil požar, se ceni na poldrug milijon kron. Ponesrečil se ni nihče. Preiskava o vzrokih požara je v teku.

Pamelen konj. Lesnemu trgovcu Ivanu Stiblerju v Fali je bil ponoči od 4. na 5. t. m. iz hleva ukraden konj. Tat je najbrže na potu konja zajahal, toda ta je takoj spoznal, da ne nosi pravega gospodarja in ga je zato vrgel raz sebe in se potem sam zopet vrnil na svoj dom.

Neodrešena domovina.

Življenje v Trstu. Proti groznomu terorizmu fašistov so nastopili italijanski socialisti in s splošno stavko hočejo vlado prisiliti, da se konča nasilje bojevnikov. Svoj nastop proti razmeram v zasadenem ozemlju utemeljujejo v daljšem članku, ki je obenem nazorna slika tržaškega življenja. Pripominjamo samo, da opisujejo tako življenje v zasadenem ozemlju italijanski socialisti, ki so vedno imeli misel za italijansko nacionalno idejo. Kako morajo trpeti šele naši delavci, ki morajo danes prenašati višek nasilja! Med drugim čitamo v omenjenem članku: „Vlada je postala suženj fašistov. Ze nekaj tednov je postalo življenje nezno. Neodgovorni fantaloni delajo kar hočejo, hodijo oboroženi naokoli in groze, kakor se jim zljubi, ker so sigurni, da so v vsakem slučaju nezakazovani. Kdor gre zvečer na ulico, mora biti pripravljen, da bo izžigan iz dejanske napaden. Naši delavci ne morejo iti ponoči na delo. Delavec se čyua proti delavcem, oni iz Italije nastopajo proti tukajšnjim. Vsako vraštvo, vsaka bestialnost se vzgaja. To je politika barbarizma, besnosti, razbojništva. Oni, ki v kalnem ribarju, špekulant in politični kramarji delajo to, a vlada gleda to početje in ga celo podpira.“ — Menimo, da ne bi bilo slabo, da bi tudi naša vlada prav energično nastopila proti temu, da morajo naši ljudje in ti osobito prenašati tako življenje. Na vsak način bi bila to njena dolžnost!

Pri ldrskem pod Kobaridom so trije laški vojaki s samokresom napadli domaćega voznika. Ko je šel nesrečnež javit naslednjega dne laškimi orožnikom, so ga odpodili, češ, da to delajo naši, preoblečeni v laške uniforme. Da, na Primorskem dobivamo zopet rajo!

Zadar — jugoslovanski. Po d'Annunzijemv vzgledu je hotel tudi zadarski admiral Millo imeti v Zadru svoj narodni svet in zato je razpisal volitve za takozvani „Fascio Nazionale“. V Zadru se govori, da je Millo hotel poveriti temu narodnemu svetu nalogo, da v slučaju, ko proglasi d'Annunzio samostojnost Reke, tudi ta proglasi samostojnost Zadra. Začeli so z velikanskimi pripravami za volitve v ta narodni svet, ali kakor hitro so sestavili volilne imenike, so bili v veliki zadregi, ker si niso mogli biti svesti zmage. Po volilnem načrtu imajo volilno pravico vsi moški, ki so stari 20 let; po statistiki ima Zader 14.000 prebivalcev, torej bi moralo biti volilcev 3500. Ali koliko je bilo teh volilcev zanesljivih? Tega niso vedeli, zato so uničili prvi volilni imenik in sestavili novega, v katerega so uvrstili vse zanesljivije Italijane, vse priitepenice iz Italije, nezavedne Jugoslovane, ki so v italijanski službi, a ta imenik je obsegal le 1700 volilcev, torej so izpustili več kakor polovico volilcev, ki so imeli volilno pravico. A na dan volitev so doživeli še večje presenečenje! V nedeljo so se vršile volitve, a na volišče je prišlo le 1105 volilcev, ki so glasovali za Millove kandidate. Ako bi bile volitve pravilne, ako bi pustil na volišče vse upravičene volilce, tedaj bi bil rezultat sledeči: Millovi kandidati bi dobili 1105 glasov, nasprotni pa 2395! A ti glasovi so v večini jugoslovanski, ako tudi odzvamemo malo število socialistov, ki so pa itak v večini glasovali za Italijane! S temi volitvami je Zader jasno in odločno dokazal, da je in ostane jugoslovanski!

Prosveda.

Ruska drama v Mariboru. Ruska drama, ki je gostovala z velikim uspehom v Ljubljani, se pogaja sedaj z ravnateljstvom mariborskega gledališča glede gostovanja. Zeleti bi bilo, da ravnateljstvo te ponudbe ne odbije.

Za Sv. Savsko dizertacijo je poklonil regent Aleksander beogradskemu vseučilišču 6000 dinarjev, zagrebškemu

4000, škopljanski in subotški fakulteti pa po 1000 dinarjev, ki naj se razdele za najboljšie dizertacije o Sv. Savi. — „Vstajenje“, koračnica, posvečena Nj. Vis. regentu Aleksandru, uglasil Jos. Fr. Breznik, je izšla v založbi I. jugoslovanskega citrarskega kluba „Favorit“ v Ljubljani. Cena 15 K. Dobiva in naroča se v knjigarni Kleinmayr in Bamberg v Ljubljani.

I. jugoslovanski citrarski klub „Favorit“ priredi v soboto, dne 11. t. m., v veliki dvorani hotela „Union“ svoj izredni citrarski koncert. Opozarjamo cenj. občinstvo že v naprej, da ne zamudi nikdo ta koncert, ker je spored zelo obširen in zanimiv. Predprodaja vstopnic je od četrtika naprej v trafiki Prešernova ul. 54 nasproti glavne pošte in na dan prireditve pri večerni blagajni.

Zveza pevskih društev v Jugoslaviji. Splitsko glasbeno društvo „Guslar“ je započelo akcijo, da se osnuje zveza pevskih društev v Dalmaciji. Svrha zvezi je društvena in prosvetno-umetniška organizacija za skupno delo kakor tudi namera, da se pripravi teren za zvezo vseh pevskih društev v Jugoslaviji.

Sokolski vestnik.

sv Sokol I priredi danes, 8. t. m., na Koslerjevem vrtu veliko javno telovadbo. Dopoldanske skušnje se prične ob 9. uri. Popoldne ob pol 3. uri zbirališče članov in članic v kroju pred društvenim lokalom, trg Tabor, nakar se odkoraka na telovadišče. Ob 3. uri pričetek javne telovadbe. Nastopijo člani, članice, moški in ženski naraščaj s prostimi vajami in orodno telovadbo. Telovadnica je storila vse, da bo nastop čim najlepši. Osobito ojetajo proste vaje br. Stane Vidmarja na skladbo prof. br. Ravnika „Jugoslavijo“ najboljši uspeh. Po javni telovadbi na istem prostoru ljudska veselica. Dohodek te prireditve je namenjen v prvi vrsti zgradbi lastnega doma, v katerem se bo društvo lahko nemoteno razvijalo, ne da bi bilo v nevarnosti, da ga čez noč postavijo merodajni in nemerodajni činitelji na cesto. Zato je dolžnost vsakega zavednega člana in članice ter Sokola sploh, da se udeleži te prireditve! Vsakemu Sokolu bodi danes geslo: Popoldne na javno telovadbo Sokola I. — Zdravo! (k)

sv Sokol Hrastnik. V nedeljo, dne 12. septembra se vrši v Hrastniku okrožni zlet gornjeposavskega sokolskega okrožja, združen z veliko ljudsko veselico. Vabimo vsa v poštev prihajajoča sosedna bratska društva in prijatelje sokolstva, da pohite ta dan v Hrastnik ter nas s polnoštevilo udeležbo podpro v našem delovanju. Podrobnosti še slede. Zdravo! Odbor.

st „Ilirija“ — Innsbrucker S. V. 4:0 (3:0). Včeraj se je začelo izzil dolgo-trajni dež in je bil krasen dan. Po nedeljski tekmi sodeč nismo mogli pričakovati posebnih uspehov, toda Ilirija se je nekoliko pregrupirala in je bila včeraj v prav dobri formi. Nastopila je v modro-crnih barvah. Gostje so bili črno-beli, med njimi nekaj pristnih tirolskih postav. Tekma se je pričela ob 6. uri. Spočetka se je pokazala majhna trema na obeh straneh, pa Ilirija je kmalu obvladala polje in je že v prvih minutah dosegla prvi gol (Oman). Kmalu na to je bila proti gostom diktirana 10 metrova, ki jo je inomesto golman srečno ujel. Odlej se je vršila igra večinoma na strani gostov. Ilirija je imela svoj srečen dan. Posebno se je ta sreča držala Omana, ki je igral levo zvezo namesto Babuča. Dal je vse štiri gole. Gostje so skušali z izpusti proti do uspeha, pa se je vse razbilo na izborni naši obrambi. Naša krila so znamenito napadala. Polovica 3:0 je obetala hud poraz za goste, toda po premoru se je igralo nekoliko bolj površno. Ilirija je dosegla še en gol in se je s tem zadovoljila. Izbutila je nekaj prav ugodnih šans. Insbručani so simpatično moštvo, podali so lepo igro, njih obramba je boljša od napadalec. Naši včerajšnji napadalniki tehniko nso mogli biti kos. Občinstva je bilo nad 1500. Razmerje kotov 5:1 za Innsbrucker S. V. Od strani občinstva bi želeli, da ohrani mirnost in do-stojnost in ne posega po nepotrebnem v igro. Sodnik Černivec dober.

st Tekma Innsbrucker S. V. — Ilirija se vrši danes, 8. septembra, na prostoru Ilirije. Začetek ob pol 18. uri. Dijaska (članske) stojišča se bodo dobivala na dan tekme pri blagajni ob pol 17. ure do pol 20. ure. — Danes ob pol 16. uri pred-tekma Ilirija II — Jadrani.

Po svetu.

Potovanje okoli sveta v zrakoplovu. Iz Londona poroča „Excelsior“: Društvo za zračno plovidbo je sklenilo, da priredi prihodnjo potlad z zrakoplovi zračno potovanje okoli sveta.

Ženske — porotnice. Češkoslovska republika je prva država na svetu, v kateri sodelujejo žene tudi v pravosodju. Iz Prage prihaja poročilo, da je za jesensko zasedanje praškega deželnega sodišča določeno sedem žen, da vršijo porotniško dolžnost.

Potres na Rivieri. Iz Nizze javlja, 7. sept., da je jutraj ob celi Rivieri bilo čutiti močan potres.

Povodenj na Solnograškem. Iz Salzburga javlja 6. sept.: Na Solnograškem so reke poplaviše vse doline. Škoda je ogromna, žrtve dosedaj še niso znane. Maishofen, Mittersaal, Bad Fusch in vas Fusch v Pinzgau so neposredno ogroženi. Na cesti Alm-Staffelden so porušeni skoraj vsi mostovi in prehodi. V Halleinu je most porušen. Nekaj vasi je pod vodo. Grotensee in Wolfgangsee sta močno narastla. V samem Salzburgu so deli mesta in predmestja poplavljeni. Mnogo skladišč in kleti je pod vodo. Mnogo trgovin je zaprtih. Dežnje še vedno.

Gospodarstvo.

Veletrg v zvorci v Pragi se vrši od 12. do 28. septembra. Za udeležnike iz Jugoslavije so dovoljeni posebni vlaki. Velika udeležba je prišlaena iz Jugoslavije, Rumunije in Nemóije. Za udebnosti je v veliki meri poskrbljeno. Železniske zveze po državi so pomnožene; udeležniki iz inozemstva dobe posebni odznak in legitimacijo, ki jim daje 50 % popusta na vseh progah države. Legitimacije je treba kolkovati. Na veletrg so pozvane vse inozemske trgovske zbornice in vsakovrstne trgovske in obrtniske korporacije. Tako bo dana prilike, stopiti v trgovske stike z inozemstvom. Firme, ki za svojo blago niso mogle plačati transportnih stroškov do končne postaje Praga-Bubna, se opozarjajo, da bo to plačal adre-sat, to je zavod veletrgi, proti naknadnemu obračunu. Dosedaj je pri-glašeni 2234 firm vseh mogočih strok in 50.000 udeležencev.

Hmeljska kupčija v Savinjski dolini še vedno počiva. Kupeci ponu-jajo samo 80 kron za kilogram, kmet-je pa z ozirom na obupno majhno množino pridelka in ogromne pride-lovalne stroške ne morejo prodajati po tej ceni in zahtevajo po 100 kron in še več.

Falska elektrarna v nevarnosti. Naša demarkacijska črta pri Lučan nad Mariborom se je opustila. Meja gre sedaj čez Sv. Duh na Ostrem vrhu in od tam dalje proti vzhodu na St. Ilj in Gornjo Radgno. „Nova Doba“ opozarja, da se na-haja danes falska elektrarna, to oz-romno industrijsko podjetje, v nepo-sredni bližini avstrijske meje. Zrač-na črta od elektrarne do meje znaša samo kake tri kilometre in bi nam torej naš severni sosed v slučaju spo-ra v prvem trenutku s svojega ozem-lja lahko porušil falsko elektrarno in s tem onemogočil delovanje vseh onih mnogostevilnih podjetij in gospodar-stev, ki bodo dobivala iz falske elek-trarne moč. Merodajni krogi naj bi torej pri delimitacijski komisiji iz-pisovali, da se z ozirom na falsko elektrarno določi končna meja na vsak-način severno Lučan.

Finačna konferenca. Prvi komi-te mednarodne finančne konferen-ce se sestane v Parizu dne 18. septem-bra. Zveza naredov naznanja, da se sestane pododsek za promet 15. okto-bra. Na dnevnom redu bodo uredbe za olajšanje mednarodnega prometa in zanovljenje carinskih n pristojbin-skih formalnosti. Avstrijska, bolgar-ska in madžarska vlada so pozvane, naj odpošljejo svoje zastopnike.

Popis in žigosanje avstrijskih in državnikh posojil, s katerim naj bi se bilo dne 6. t. m. pričelo, se je mo-ralo preložiti, ker formulaciji in štamp-ilje še niso prispеле iz Beograda. Finačna delegacija upa, da bo do dne 11. t. m. stvar v ređu. Natančni ter-min se bo naznanil po časopisih.

Naš kurz. V ministrtvu financ se izdeluje načrt o reguliranju vred-nosti našega dinarja. Minister fi-nanc K. Stojanovič je mnenja, da bo na ta način onemogočil brezvestno spekulacijo tujih denarnih zavodov na naših borzah.

Trg v Novem Sadu. Mlinarji nadaljujejo s kupovanjem blaga, a ga dobivajo le v manjših količinah. Plačalo se je za pšenico 730 do 750 K, za ječmen 300 do 320. Visoke cene ječmena se prično stabilizirati. Za pokvarjeno blago ni nobenega interesa, Nova koruza se lepo razvija in je pričakovati, da bo letošnja žetev boljša kot lanska. Koruza se plačuje po 130 K, oves 220 do 230, moka nularica 12 do 12.50, št. 2 11 do 12, krušna moka 10 K. Pomanjkanje va-gonov postaja vedno bolj občutno. Oskrbovanje pasivnih pokrajin z ži-vili bo jako težavno.

Žigosanje vojnih posojil. V sled nepričakovanih zaprek se je moralo popisovanje in žigosanje voj. posojil, ki bi se imelo pričeti dne 6. septem-bra 1920, odložiti ter se bo po naro-čilu ministra financ pričelo šele dne 16. septembra 1920. ter končalo na-mesto 20., odnosno 25. septembra šle 30. septembra, odnosno 5. oktobra 1920. (Uradno.)

Komisija Južne železnice. V našo včerajšnjo notico se je vrnila mala pomota. Upravni svetnik Južne železnice ni g. inž. Šuklje, temveč dvorni svetnik Šuklja.

Zagrebski čekovski urad. Vest, da je zagrebški čekovski urad ustavil svoje poslovanje, ni resnična.

Kongres kmetijskih zadrug iz Srbije se vrši dne 10. t. m. v Palanki.

Gospodarstvo.

Pojasnila k fin. zakonu. Beograjski presbiro javlja: Del našega časopisja je zadnji čas začel popolnoma protisocialno in protidržavno napadati predlog državnega proračuna in trdi, da so posamezne dežele naše kraljevine neenako obdavčene in da se je na ta način hotela doseči principijelna razlika med posameznimi deželami. Te trditve ne odgovarjajo dejanskemu stanju: novi predlog državnega proračuna je izdelan samo na principu izenačenja davčnih bremen, kolikor je to pri pestrosti zakona sploh mogoče. Obdavčenje prebivalcev naše države je izmed vseh držav v Evropi najmanjše. Pri nas znaša obremenitev za posameznika okoli 280 dinarjev, na Francoskem 1000 dinarjev, na Bolgarskem nad 700 dinarjev, v Rumuniji in na Češkoslovaškem nad 900 dinarjev. Iz naslednjih števil je jasno razvidna teža obremenitve posameznih dežel v državi, kakor jo določa proračun za leto 1920/21. Posredni in neposredni davki so skupaj takole razdeljeni po pokrajinah: Srbija 631,242,500, Hrvatska in Slavonija 420,433,250, Banat, Bača, Bar 362,058,700, Bosna in Hercegovina 319,079,700, Slovenija 247,686,137,50, Dalmacija 17,171,352,50, Crna gora 59,277,150. Skupni davek 2.116,130,790 dinarjev. Carinski prihodki in trošarine so iz gorenje razporeditve davčnih bremen po pokrajinah izpušeni, ker so v proračunu predvideni kot splošni prihodki. Na koncu pripominjamo, da tu niso vpoštevane prometne ustanove, katerih tarife, ako tudi so bili zadnje dni izdatno povišani, vendar še niso prišli na visino tarif v Srbiji, kjer so kljub težnji po izenačenju tudi sedaj še za 15 % večje.

Borze 7. septembra.

Zagreb. Dances ni bilo toliko življenja kakor včeraj. Nekateri efekti so se popravili, toda zaključki so bili izvršeni le v manjših količinah. Čvrsta je bila zlasti banka za Primorje, ki se je dosti kupovala. Pri valutah se je živahno trgovalo z dolarji. Večina deviz je vsled porastka naše kro-ne v inozemstvu popustila. Devize: Berlin izplačilo 204 do 207, Milan 485 do 492, London 360, Newyork 99.5 do 105, Pariz 706 do 710, Praga 167, Dunaj 38.50 do 38.75. Valute: Dolarji 97 do 98, avstrijske kro-ne 40, rublji 125 do 132, češke kro-ne 160, funti 360 do 380, francoski fran-ki 700, napoleonondori 380, marko 200 do 203, leji 224 do 225, lire 480. Efekti:

		denar blago
Jadranska banka	.....	2700
Ljubljanska kr. banka	.....	1150
Roška poška banka	.....	440 450
Narodna banka d. d.	.....	650 870
Zagrebska eskomptna	.....	1075 1800
Poljedelska banka	.....	116
Hrvatska kreditna	.....	1000
Narodna banka	.....	1020 1025
Narodna inuđt., drva	.....	775
Zagorska šum. industrija	.....	650 660
Hrv. zemaljska banka	.....	772 773
Gubinska	.....	1975 2005
Dubrovačka parob. piv., Dubrovnik	.....	7000 8000
Goranska „Slovenska, d. d. za industriju drva, Brod na Savi	.....	1730 1760
Split., d. d. za cement Poristan.	.....	2000
Prva hrv. šteditnica	.....	11800 11850
Srpska banka	.....	925 950
Trgovinska banka	.....	235
Zagorska banka	.....	120
Rkoplaćotiska drva	.....	1750
Banka i šteditnica za Primorje, Sušak	.....	1100

Dunaj, prosti promet: Zagreb 257 do 277, Budimpešta 99 do 109, Praga 420 do 446, Varšava 99 do 113, dinar 1050 do 1100, dolar 245, lira 1150, lej 530 do 532, rublji 280, marke 532 do 537, francoski fran-ki 1775, švicarski fran-ki 4125 do 4130, funti 865. Efekti:

		99—	99—
Avst. kronak renta	.....	99—	99—
..... najakz renta	.....	99—	99—
Ogrska kronak renta	.....	109—	109—
V. avstrijsko vojno posojilo	.....	71 25	71 25
Turške srečje za trg in inuđt.	.....	2139—	2139—
Kreditni zavod za trg in inuđt.	.....	1028—	1028—
Anglobanka	.....	865—	865—
Bankverein	.....	877—	877—
Bosanska zemaljska banka	.....	601—	601—
Zivnoštenska banka	.....	1700—	1700—
Drzavne železnice	.....	3840—	3840—
Južna železnica	.....	1170—	1170—
Alpine-Montan	.....	4110—	4110—
Praska železna inuđt.	.....	7900—	7900—

Trst, devize: Pariz 150.75, London 77.30, Newyork 21.45, Švica 350, Bukarešt 50, Zagreb 20.25, Berlin 43.40, Praga 36, Dunaj 9.

Zürich, devize: Berlin 12.95, Newyork 609, London 21.52, Pariz 41.90, Milan 27.70, Praga 9.90, Zagreb 5.75, Dunaj 2.55, Budimpešta 2.40.

Berlin, devize: Newyork 51.70, Milan 230.75, Praga 50.40, Budim-pešta 18.60, Dunaj 22.77.

Praga, deviza: Berlin 121.75, Newyork 61.50, London 218, Pariz 426, Milan 283, Zagreb 60.50, Dunaj 23.63.

Vremensko poročilo.

		Ljubljana 506 m nad morjem
		PREJETI IN
Da	Čas	Prejetje
6. sept.	22. uri	734° 0
7. sept.	8. uri	734° 0
7. sept.	15. uri	734° 0
7. sept.		18° 2
7. sept.		15° 2
7. sept.		15° 2
7. sept.		15° 2
7. sept.		15° 2
7. sept.		15° 2

Obič 2046 m nad morjem

		6. sept.	7. sept.
6. sept.	22. uri	406° 2	0° 0
7. sept.	8. uri	406° 2	0° 0
7. sept.		0° 0	0° 0
7. sept.		0° 0	0° 0
7. sept.		0° 0	0° 0
7. sept.		0° 0	0° 0
7. sept.		0° 0	0° 0
7. sept.		0° 0	0° 0
7. sept.		0° 0	0° 0

Srednja včerajšnja temperatura 23,6, nočna 20,7. Vremenski pogoji: Večina oblačina, mizna, malo nebo k področju.

Razstava „Radise“ v Zagrebu.

Dne 19. avgusta 1920. je pokrovitelj društva „Radisa“, ban dr. Luginja, slovesno otvoril društveno razstavo v Zagrebu. Otvoritvi so prisostvovali predstavniki vseh kulturnih društev, vojaških in civilnih oblasti ter tuji konzuli, ki so se laskavo izrazili o kulturnem in gospodarskem napredku našega naroda. Razstava, ki se je nahajala v umetniškem paviljonu, na univerzi in samostanski šoli, je bila jako lična in lepa. Razstavljeni so bili dragoceni predmeti. Zlasti je bila dobro zastopana mizarška obrt z deli, ki so delali hrvatskemu obrtniku čast in spoštovanje. Edino kar bi bilo grajati je to, da so bili predmeti nametani eden poleg drugega brez pravega aranžma in vsled tega niso pršli tako do veljave, kakor bi bilo želeli.

Slovenci smo bili zastopani v tej razstavi ne toliko z obrtniškimi deli kakor z domačo industrio. Predmeti Slovencev — pred vsem čipkarstvo — so bili razstavljeni v soustrenu umetniškega paviljona. Lepa dela je imel razstavljen g. Fran Cerar, tovarna slavniki v Stobu, raznovrstne slam-

nike in klobuke za gospode in dame, torbice za jedilno orodje iz protja, stenske obešalnike za ščetke, košarice za akte in pisemski papir, razne košarice za cvetke, za rokavice, za kruh v različnih oblikah, šivalne mižice in protja, krasno izdelana stola za cvetlice v raznih oblikah in velikostih, košare za papirnate odpadke, naslanjače, stole in podnožnice. Enake predmete je bila razstavila državna učna delavnica za: košarstvo v Radovljici, sveza lesnih domačih obrti v Ribnici in pletarska šola v Strnišču pri Ptujju. Založništvo umetniške propagande v Ljubljani je imelo razstavljene slike naših umetnikov M. Gašparija, Fr. Klemečica in H. Smrekarja.

Lepo, na pol in v celoti izdelane predmete je bila poslala na razstavo „Puškarska šola v Borovljah“. Generalni komisariat za tujski promet v Ljubljani je bil zastopan z različnimi slikami Bleda, Bohinja, Kranjske gore in narodnih noč, Prva željarska in železo-obrtna zadruga v Kropi in Kamni gorici z različnimi kovanimi želji za čevlje in konje, vlečenimi brodarškimi želji, z zobmi za brane, s spojkami za odre in ladje, zidnimi kljukami, burkljami, krampi, lopa-

tami, cepini, sekirami in raznim drugim poljskim orodjem.

Veliko pozornost so vzbujali razstavljeni predmeti keramične industrije L. R. Schütz, ing. Pavlin in dr. iz Petrovč pri Celju. Krasni umivalniki in kavini servisi za moko in čaj, stenske skledice, vaze, kranjske majolike, vrči, svečniki, lonci in košarice za cvetlice vse v slovenskih motivih. Slovenski obrtnik g. Josip Božič, sobni slikar v Ljubljani, je edini razstavil rizbe šablonov za sobno slikarjevo v narodnih motivih. Ti vzorci so nekaj tako lepega, da moramo biti Slovenci ponosni na zmoglost in sposobnost tega obrtnika.

Vse merodajne in odločilne kroge pozivljamo, da naj skrbje za to, da se čim prej tudi v Ljubljani priredi obrtna razstava, v kateri bodo imeli naši obrtniki priliko pokazati svoja dela in ne dvomimo na tem, da bo ta razstava naših obrtnikov prekosila marsikatero razstavo drugih narodov.

Omenim naj še, da je slovenski oddelek razstave uredil prof. državne obrtne šole v Ljubljani, g. O. Grebenc. Pokazal je pri tem popolno spretnost in krasen okus.

Razstavljeni predmeti so skoraj vsi prodani. E. F.

Razpis.

Pri mestni elektrarni in vodovodu v Postojni se razpisuje mesto

== obratovodje. ==

Prosilci za to mesto morajo dokazati: 1.) da so popolnoma praktično izvežbani pri Dieselmotorjih in elektrarniškimi napravah; 2.) da so popolnoma sposobni voditi samostojno ves elektrarniški in vodovodni obrat; 3.) da so z dobrim uspehom že opravljali enako mesto.

Prosilci naj poleg tega navedejo tudi starost in sedanje službovanje. Stanovanje, kurjava in razsvetljava prosto. Plača po dogovoru. Služba stalna. Oženjeni z nekoliko teoretično naobrazbo imajo prednost.

Prošnje je vlagati pod „Obratovodja“ do 10. septembra 1920 na upravo Slovenskega Naroda.

Mestno oskrbnništvo v Postojni.

Ajde, brate! Vojnovič & Co.
Kuhaj in sveti z elektriko! Ljubljana, Dunajska cesta 22.
Glince 6. 102 5-1 Tovarna.

Medica & Co.

manufakturna veletrgovina

Ljubljana, Sodna ulica 7.

Strojne tovarne in livarne

d. d. Ljubljana.

Stroji za obdelovanje lesa, vodne turbine, žage, hidravlični regulatorji, stiskalnice za klobuke, transmisije, kovinski izdelki, armature, sesalke, ognjegasne brizgalne, zvonovi, elektrotehnične potrebščine, elektromotorji.

Naročajte in čitajte

Zbirko političnih, gospodarskih in socijalnih spisov,

ki jo izdaja Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica št. 6:

- I. zvezek: Dr. A. Zalokar, Ljudsko zdravje, cena 5 K.
- II. zvezek: Dr. B. Derš, Dojček, njega negovanje in prehrana, cena 5 K.
- III. zvezek: Dr. J. Demšar, Spolne bolezni, cena 8 K.
- IV. zvezek: Dr. St. Sagadin, Naš sadašnji ustavni položaj, cena 16 K.
- V. zvezek: Dr. L. Pitamlo, Pravo in revolucija, cena 7 K 50 v.
- VI. zvezek: Dokumenti o jadranskem vprašanju, cena 18 K.

Po pošti priporočeno velja vsaka knjiga 1 K 60 v več.

DELNIŠKA TISKARNA

D. D.

(prej Tiskarna Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg)

v Ljubljani,

Miklošičeva
cesta št. 16

se priporoča

za izdelovanje vseh tiskovin od posetnic do najumetnejšega barvnega tiska, kakor tudi za natiskovanje listov, časopisov, trgovinskih in uradnih tiskovin. Vsa ta dela izvršuje kar najhitreje in po strogo strokovnih pravilih.

Obenem priporoča svojo najbolje urejeno knjigoveznicu, kj izvršuje knjigoveška dela od najpreprosteje do najfineje vrste.

Mali oglasi.

Kontorist, Slovenec, korespondent, ki zna perfektno tudi srbohrvatski, se sprejme. Tisti, ki znajo še češki in nemški, imajo prednost. Pismene ponudbe na „Kolinško tovarno kavnih prmesi v Ljubljani“ z navedbo dosednjega službovanja in zahtevkov do 15. septembra. 99

Abiturijent realke z dobrimi izpričevali, želi vstopiti v primerno službo, najraje v denarni zavod. Znanje srbohrvaščine, rusine in nemščine. Ponudbe je staviti pod „Vztrajnost“ na upravnštvo „Jutra“. 88 3

Suhe gobe, laneno seme, kumno ter vse druge deželne pridelke kupuje trgovina s semeni: Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. 13 10-10

200.000 zabejev iznutra mjereno 21 x 23 x 49 cm debjina lesa od 12 mm gore samo rezane in povezane, uz točne ponude kupuje D. Rebič, Brod na Savi. 98 3-2

„Hrvatski Dvotržac“ jedini stručni list u Jugoslaviji. Izlazi svakog 1., 10. i 20. u mjesecu. Suradjuju naši prvi stručnjaci. Pretplata godišnje K 120.— ili 30 Dinara. Adresar industrije drva. Cijena K 20.— ili 5 Dinara. Zagreb, Strossmayerjeva ulica br. 6. 101 10-2

Po zelo znižani ceni nova **dvokolesa**, plašči, šivalni stroji in vsakovrstni deli, karbidne svetilke, gorilci itd. Sprejme se v popravilo dvokolesa in razni stroji pri BATJELU, Ljubljana, Stari trg št. 28. 67 10-5

Urna in zanesljiva ženska, ki se v Ljubljani dobro spozna, dobi lep postranski zaslužek. Zglašaj se v upravnštvo „Jutra“.

Ure, žepne, popravlja nasproti glavne pošte F. Čuden Sin, urar v Ljubljani. 91 10-3

Pisalne stroje

Remington, Imperial, Century z latinico in cirilico ter vse strojne potrebščine 53 10-5

ima v zalogi

FRANC BAR,

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5. Telefon 423. Mehanična delavnica za popravila strojev.

Inserati „Jutra“

imajo velik
uspeh!

Tehnične potrebščine

priporoča 86 13-2

Odon Koutny

Ljubljana, Kolodvorska ulica 37.

Zahtevajte

v kavnarnah, gostilnah, brivnicah in iavnih lokalih

„JUTRO“

Amerikansko strojno

olje

Olje, lahko, za vretena;
olje za transmisije;
olje, strojno za poljedelske stroje;
olje, strojno za težke stroje;
olje za avtomobile, lahko;
olje „ „ „, izredno težko;
olje za cilindre;
olje proti prahu. 57 104-6

Glavna zaloga:

Medić, Rakovec & Zankl, d. z o. z.
prej A. Zankl sinovi.

Urne in zanesljive

raznašalke

sprejme uprava dnevnika „Jutra“, Sodna ulica št. 6.

103 52-1

ČEVLJI

na debelo in na drobno, vse vrste moški, ženski in otroški, delavski kakor tudi najfinjši vseh vrst po najnižjih dnevnih cenah se dobijo pri znani trdki

ALEKSANDER OBLAT, Ljubljana, Sv. Petra cesta 28. Tudi se pošilja po porzelnju po vsem kraljestvu.

Kolporterja za Moste in Vič

sprejme uprava „Jutra“, Sodna ulica št. 6.

Švica ponuja najcenejše usnje in podplate v vagnskih množinah.

Naslov prodajalca se izvje pri trdki Pannonia, Ljubljana, Šelenburgova ulica 7. 106

Obl. konces. informacijski zavod

„Drago Beseljak“

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5, dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. V abonementu ter posamezno cene zmerne. 10 4

Za 50letnico Jenkove smrti je priredila Tiskovna zadruga

III. izdajo

65 5

Simon Jenkovich pesmi,

ki jih je nanovo uredil dr. Joža Glonar.

Knjiga velja broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti pripor. K 1'80 več. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

Naročajte in širite sledeče

leposlovne knjige:

- Dostojevskij-Levstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 36 K, vez. 46 K, po pošti pripor. 4 K 60 v več.
- Goncourt-Pastuškin: Dekle Eliza. Roman. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
- Cervantes-Borli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
- Shakespeare - Zupančič: Sen kresno noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti 1 K 80 v več.
- Ante Debeljak: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 14 K, po pošti 1 K 80 v več.
- Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, po pošti 2 K 60 v več.
- Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvezek broš. 16 K, po pošti 3 K več, II. zvezek broš. 22 K, po pošti 2 K 60 v več.

Knjige se naročajo pri založništvu:

Tiskovna zadruga v Ljubljani,
Sodna ulica 6. 65 5